

допомогою усної роботи, можна підвести школярів до вивчення нової теми, а також розвивати в них бажання логічно мислити, тим самим сприяючи їх розумовому розвитку.

Список використаних джерел:

1. Бондар Ю. В. Використання інтерактивних технологій в освітньому процесі початкової школи / Ю. В. Бондар // Соціально-освітні доміанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей (Бердянськ, 23-24 жовтня 2019 року). – Бердянськ, 2019. – С. 229-233.
2. Вишківська В., Шикиринська О. Організація процесу навчання в новій українській школі: теоретико-практичний аспект // Молодь і ринок, 2019. - № 11 (178) – С. 115-119.
3. Голюк О. А. Нестандартні задачі як засіб розвитку логічного мислення молодших школярів / О.А. Голюк, Н.О. Пахальчук // Advanced trends of the modern development of psychology and pedagogy in European countries : collective monograph. Riga : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. – С. 116-132.
4. Голюк О.А. Обґрунтування компонентів творчого потенціалу майбутнього педагога ДНЗ та школи I ступеня / О.А. Голюк // Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів : матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції, 28 жовтня 2015 р. // FOLIA COMENIANA : вісник Польсько-української науково-дослідної лабораторії дидактики імені Я. А. Коменського. – Умань : ФОП Жовтий, 2015. – С. 38- 42.
5. Демченко О.П. Ігрові виховні ситуації у формуванні особистості дитини / О.П.Демченко // Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [навчально-методичний посібник] ; за ред. Г.С.Тарасенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – С. 111-124.
6. Теоретичні основи початкового курсу математики : навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта» / уклад. Імбер В.І. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 108 с.
7. Кіт Г.Г. Побудова взаємин учителя та учнів в умовах школи I ступеня // Етичний портрет педагога: історія та сучасність : матеріали круглого столу (Хмельницький, 27 лютого 2016 року) / укл. Н.В.Казакова, Н.А.Сівак. – Хмельницький : ФОП «О.М.Казаков», 2016. – С. 50-52.
8. Колеснік К. Вплив колективної творчої діяльності на розвиток мовленнєвої компетентності молодших школярів / К.Колеснік // Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки і психології діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [навчально-методичний посібник] ; за ред. Г.С.Тарасенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – С. 111-124.
9. Методика інтелектуального потенціалу П. Ржичана [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gigabaza.ru/doc/68423.html>
10. Методика «Логічні задачі» О. Зак [Електронний ресурс]. – Режим доступу. https://perezvin.at.ua/load/metodichna_skarbnichka_mo_seminar_praktikum_tg/metodika_logichni_zadachi_o_zak/104-1-0-2663
11. Методика «Що тут зайве?» [Електронний ресурс]. – Режим доступу. https://psychic.at.ua/publ/psikhodiagnostyka/mislennja/metodika_shho_tut_zajve/18-1-0-16
12. Стахова І.А. Особливості становлення цілісної картини світу в дітей шестирічного віку / І.А. Стахова // Молодий вчений, №5.2 (69.2), 2019. – С.162-165
13. Сухомлинський В.О. Вибрані твори. В 5-ти т. Т. 2 / Ред. колегія: Дзевєрін О.Г. (голова), Черпінський М.В. та ін. / В.О. Сухомлинський. – К.: Радянська шк., 1976. – 670 с.
14. Тихомирова І.І. Использование интерактивных методов обучения в высшем учебном заведении / И.И. Тихомирова, Г.Ю. Тихомирова, Н.И. Лазаренко // Научные исследования и разработки молодых ученых. – 2015. – №3. – С. 76–79.
15. Федорчук В. М. Роль уроків математики у розвитку логічного мислення дітей// Початкова освіта. № 6. 2006. – С.3-6.
16. Holiuk O. PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR CREATIVITY DEVELOPMENT IN MATHEMATICALLY GIFTED ELEMENTARY STUDENTS / Oksana Holiuk, Olena Demchenko, Galina Kit, Nataliia Rodiuk // Problem space of modern society: philosophical communicative and pedagogical interpretations. Part II. – 2019. – С. 580.

МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Сніжана Ємільянова, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: О. В. Шикиринська, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

INTERPERSONAL RELATIONSHIPS OF YOUNGER STUDENTS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

Snizhana Emilyanova, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті досліджено особливості розвитку міжособистісних стосунків у різновікових групах дітей молодшого шкільного віку. Виділено індивідуальні типи відносин молодшого школяра до ровесника.

Ключові слова: учні молодшого шкільного віку, міжособистісні стосунки, взаємодія, початкова школа.

Annotation. The features of development of interpersonal relationships in different age groups of young children are investigated in the article. The individual types of attitudes of the younger student to the coevals are highlighted.

Keywords: elementary school students, interpersonal relationships, interaction, elementary school.

Згідно Концепції Нової української школи, окрім рекомендованого вчителям початкової школи інтегрованого, проблемного, компетентнісного підходів, важливим є виховання молодших школярів (до якого відноситься і формування міжособистісних стосунків), що має носити наскрізний характер [1, с.116].

Досвід міжособистісних стосунків з іншими людьми, дорослими або ровесниками, є фундаментом для розвитку особистості молодшого школяра. Дослідження питання міжособистісних відносин молодших школярів має як теоретичну, так і практичну значущість. Дослідження цієї проблеми багато в чому пов'язане з більш глибоким психолого-педагогічним вивченням дитини, проникненням в область контактів дітей з дорослими та ровесниками. Проблема міжособистісних стосунків дітей з ровесниками достатньо детально вивчалась науковцями І. Дубровіним, В. Мухіним, Я. Коломинським, А. Прихожан та іншими. В ході багато численних досліджень в цій області накопичено достатньо велику кількість результатів, що можна застосовувати у ефективному формуванні міжособистісних стосунків молодших школярів.

Молодший шкільний вік найменш вивчений з цієї точки зору і залишається відкритим питанням у розвитку міжособистісних відносин. Оскільки ведучою в цьому віці традиційно вважається навчальна діяльність, то дослідження, що стосуються даного вікового періоду, були направлені переважно на вивчення психологічних особливостей, пов'язаних з нею: пізнавальних особливостей дитини, компонентів навчальної діяльності і т.п. Спілкування та відносини з ровесниками досліджувались в основному в рамках навчальної діяльності, як ефективний засіб її організації. Проте, емпіричні дослідження доводять, що окрім спілкування на уроці, молодші школярі вступають в досить складні міжособистісні стосунки в поза навчальний час у позашкільній діяльності.

Розглядувана проблема набуває особливої актуальності в зв'язку з особистісно – орієнтованою направленістю педагогічного процесу в сучасній початковій школі, що передбачає більш уважне ставлення вчителя до психологічного благополуччя дітей.

У віковій періодизації молодшим шкільним віком вважають вік дітей приблизно від 7 до 10-11 років, що відповідає періоду навчання у початкових класах [8; 11]. Цей вік найбільш глибоко і змістовно представлений в роботах Л.Айдарова, Д.Ельконіна, В.Давидова, А. Дусавицького, А. Маркової та ін. З приходом дитини до школи, як писав Д.Б.Ельконін, відбувається перебудова всієї системи відносин дитини з дійсністю. Для дитини, що приходить до школи особистісно значимі є дві сфери відносин: «я-дорослий» та «я-діти». В школі, згідно Д. Ельконіну, виникає нова структура цих відносин. Система «я-дорослий» диференціюється: «я-вчитель» та «я-батьки». Система «я-вчитель» починає визначати ставлення дитини до батьків і ставлення дитини до однолітків. Ця система стає центром життя дитини. Ставлення батьків до навчання дитини, що зайняло центральне місце житті молодшого школяра, також дуже значиме, але, як справедливо зауважив А.Леонт'єв, хороші домашні стосунки вже легко можуть бути зіпсовані двійкою вчителя. Л. Божович, Н. Морозова, Л. Славіна зясували, що 70% молодших школярів погано знають оцінки своїх однолітків і мало ними цікавяться, якщо вчитель не акцентує на цьому увагу, таким чином,

відносини молодших школярів один до одного не залежать від успішності і поведінки в школі, а визначається ставленням вчителя.

Першокласники ще не відчувають себе частиною єдиного колективу, вони незалежні один від одного, егоцентричні. Вони прагнуть добре виконувати свої особисті шкільні обов'язки. В цьому віці побудова взаємовідносин з однолітками більшою мірою визначається ступенем відповідності поведінки однокласників ролі учня, а в якості основних критеріїв виступають успішність і дисциплінованість. Особистісні критерії оцінки однокласників виявляється в цьому віці ніби другорядними, хоча і починають відігравати більш суттєву роль до кінця періоду навчання. Дослідження Л. Божович переконливо доводять, що для першокласників і другокласників байдуже, отримали вони зауваження наодинці з вчителем чи в присутності однокласників у класі. Проте вже в третьому класі надають більшого значення зауваженням, які отримали в оточенні товаришів, таким чином, переживання емоційного благополуччя залежить не тільки від думки дорослих, але і від думки однокласників.

Психологи одногосні в думці, що провідною діяльністю в молодшому шкільному віці є навчальна. Проте, безумовно, від учителя залежить її організація. Особливість навчальної діяльності полягає в тому, що засвоюючи знання, дитина сама нічого в цих знаннях не міняє. Предметом змін в початковій діяльності стає лише учень. На початковому етапі навчальна діяльність здійснюється в формі спільної діяльності вчителя та учня. В молодшому шкільному віці з'являються важливі психологічні новоутворення в пізнавальній сфері дитини. Пам'ять набуває яскраво вираженого пізнавального характеру. В цьому ж віці іде інтенсивне формування прийомів запам'ятовування. В галузі сприйняття відбувається перехід від мимовільного сприйняття дитини – дошкільника до цілеспрямованого спостереження за об'єктом. Діти можуть вже не тільки розглядати предмет, але й керувати своїм сприйняттям. В цьому віці формується мимовільна увага, тобто здатність зосередитись на речах, які не цікавими на перший погляд. Емоційні переживання набувають більш загального характеру. Найбільш суттєві зміни можна спостерігати в галузі мислення, яке набуває ознак абстрактності і загальності. Навчальна діяльність сприяє розвитку волі. Розуміння себе і своїх особистих змін, які виникають в результаті навчальної діяльності, не обмежується рамками навчання і розповсюджуються на самі різні сфери життєдіяльності молодшого школяра, в тому числі і на сферу відносин з іншими людьми. Розуміння себе, своїх взаємовідносин з оточуючими, внутрішнє обговорення основних своїх дій, розвиток рефлексії є одними із важливих новоутворень, що формуються у молодшого школяра.

В зв'язку з вищезазначеним, акцентуємо увагу на важливості умінь педагога, організовуючи навчальну діяльність сприяти формуванню міжособистісних стосунків молодшого школяра з однокласниками на основі довіри, взаємодопомоги, взаємопідтримки. До прикладу можемо навести рекомендацію, подану в матеріалах для підготовки вчителя початкової школи до уроків за Концепцією НУШ. Після актуалізації навичок порядкової та хаотичної лічби, знань про «вищий-нижчий», «товщий-тонший», «правіше-лівіше» та ін., вчитель, підсумовуючи роботу учнів, говорить: «Бачите, діти, які ви всі різні. Але нам добре разом, тому що разом ми можемо гратися, навчатися, подорожувати». Також вчитель може, скориставшись методом «мікрофон» дати можливість учням поділитися враженнями стосовно спільної діяльності: чи сподобалося їм, що саме сподобалося чи не сподобалося, отримавши таким чином зворотний зв'язок від учнів.

Список використаних джерел:

1. Вишківська В., Шикиринська О. Організація процесу навчання в новій українській школі: теоретико-практичний аспект // Молодь і ринок, 2019. - № 11 (178) – С. 115-119
2. Головань Н.О. Особливості спілкування і відособлення упершокласників // Психологія: Респ. наук. метод. зб. Вип. 37 –К.:1991, с.61-68.
3. Голук О. А. Воспитание у детей старшего дошкольного возраста чувства собственного достоинства как проекции морально-гуманистических ценностей / Н.А. Пахальчук, И.В. Карук, К.А. Колесник // Science Review. – Warsaw: RS Global S. z O.O., 2018. – Vol. 5. – P. 13-17.

4. Голюк О.А. Становлення суб'єктної позиції майбутніх вихователів ДНЗ та вчителів початкової школи в процесі фахової підготовки / О.А.Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 6-8 квітня 2016 р.) / за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. – Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. – Вип. 5. – С. 275-279.
5. Голюк О.А. Ціннісні орієнтації батьків як основа забезпечення гармонійного буття дитини у сім'ї / О.А.Голюк // Імідж сучасного педагога. – 2015. – № 6 (155) – С. 41-44.
6. Демченко О.П. Ігрові виховні ситуації у формуванні особистості дитини / О.П.Демченко // Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [навчально-методичний посібник] ; за ред. Г.С.Тарасенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – С. 111-124.
7. Демченко Е., Кит Г., Голюк О., Родюк Н. Развитие субъектности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми / Елена Демченко, Галина Кит, Оксана Голюк, Наталья Родюк // Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 25th-26th, 2018. – Rezekne : Rezekne Academy of Technologies, 2018. – P. 507-519.
8. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доп. - Вінниця. Нова Книга, 2004. – 704с.
9. Кіт Г.Г. Побудова взаємин учителя та учнів в умовах школи I ступеня // Етичний портрет педагога: історія та сучасність : матеріали круглого столу (Хмельницький, 27 лютого 2016 року) / укл. Н.В.Казакова, Н.А.Сівак. – Хмельницький : ФОП «О.М.Казаков», 2016. – С. 50-52.
10. Колеснік К. Вплив колективної творчої діяльності на розвиток мовленнєвої компетентності молодших школярів / К.Колеснік // Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки і психології діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : [навчально-методичний посібник] ; за ред. Г.С.Тарасенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – С. 111-124.
11. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / За ред. Л.Н.Проколієнко; Упор. В.В.Андрієвська, Г.А.Балл, А.Т.Губко, Е.В.Проскура. – К.: Рад.шк., 1989. – 608 с.
12. Стахова І.А. Особливості становлення цілісної картини світу в дітей шестирічного віку / І.А. Стахова // Молодий вчений, №5.2 (69.2), 2019. – С.162-165.
13. Holiuk, O., Pakhalchuk, N., Rodiuk, N., Demchenko, O., & Kit, G. CRITERIA AND INDICATORS OF FORMATION OF HUMANISTIC AND VALUE ATTITUDE OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN TOWARDS THEMSELVES //Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III. – 2020. – T. 198. – С. 198-211.

СПІВПРАЦЯ ЗДО З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВОМУ РОЗВИТКУ

Руслана Заваденко, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: О.А.Голюк, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

COOPERATION OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS WITH THE PARENTS OF PRESCHOOL CHILDREN IN ARTISTIC AND SPEECH DEVELOPMENT

Ruslana Zavadenko, bachelor's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація:** У статті доведено необхідність співпраці закладу дошкільної освіти з батьками з метою ефективності художньо-мовленнєвого розвитку дошкільника. Зазначено напрями співробітництва ЗДО з батьками дітей дошкільного віку.*

***Ключові слова:** вихователь ЗДО, художньо-мовленнєвий розвиток, особистість, діти дошкільного віку.*

***Abstract.** The article proves the necessity of cooperation of the preschool education institution with the parents with the purpose of the effectiveness of the preschooler artistic and speech development. The directions of cooperation of preschool education institution with parents of preschool children are outlined.*

***Key words:** preschool education institution teacher, artistic and speech development, personality, children of preschool age.*